સ્વ૦ છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

બીજી ચોપડીનો
ડિક્ટેશન શિક્ષક ભાગ નં. ૨.

બીજા ધોરણનો
"મુખગણિત શિક્ષક"
બે આના.

સર્વ હક્ક સ્વાધીન

કિંમત ૦-૩-૦

પોસ્ટેજ જુદું.

સને ૧૯૩૧

સુરત શહેરનો
"ભુગોળ શિક્ષક"
ત્રણ આના.

સ્વ. છગનલાલ મોતીરામ શાહ
શાહપોર, સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા:-ઇશ્વરલાલ મગનલાલ શાહ.
શાહપોર-સુરત.

બીજી ચોપડીનો

ડિકટેશન શિક્ષક

ભાગ ૨.

રચનાર:—સ્વ૦ છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
"મુખગણિત શિક્ષક" વિગેરેના કર્તા.
રચનારનું ઠેકાણું—શાહપોર—સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા:—ઈશ્વરલાલ મગનલાલ શાહ.
પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું—શાહપોર—સુરત.

સુધારેલી વધારેલી આવૃત્તિ ૧૪ મી
પ્રત ૯૯૯ સ્વાધીન. સને ૧૯૩૧.

મુદ્રક ગોવિન્દજી ડાહ્યાભાઈ નાયક.
શ્રી "સ્વનાતિ બંધુ" પ્રી. પ્રેસ, બરાનપુરી ભાગળ,
ભાજીવાળી પોળ—સુરત.

કિંમત રૂ. ૦-૩-૦ પોસ્ટેજ જુદું.

જી. પી. હંસોલ. મોરબી એ. વી. સ્કૂલ સુપરિન્ટેન્ડન્ટ

ગોધવક નંબર ૪૧. તા. ૧૯–૧૧–૧૪ ના પત્રમાં લખે છે કે

"તમારા તરફથી "મુખગણિત શિક્ષક" નામના ધોરણવાર પુસ્તકો મળ્યાં. તેનું સાદ્યંત અવલોકન કરતાં મને બહુ આનંદ થયો છે.

પ્રાથમિક સ્કૂલનાં નવાં સુધરેલા અભ્યાસક્રમ પ્રમાણે મુખગણિત વિષયનું શિક્ષણ સરલતાથી આપવાના ઉચ્ચ હેતુને લક્ષમા રાખીનેજ આ પુસ્તકો લખ્યાં છે. એમ પ્રદર્શિત થાય છે. તેનો ઉપયોગ કરવાથી વિદ્યાર્થીઓની સમજશક્તિ તેમજ સ્મરણશકિત સારી રીતે કેળવાશે તેની સાથે અંકગણિતના વિશાળ વિષયમાં પણ તેમને તે બહુ મદદરૂપ થઈ પડશે એમ હું માનું છું ને આશા રાખું છું કે સારા શિક્ષકો આવાં પુસ્તકોને પ્રમાણ ગણી ઉદાર ઉત્તેજન આપશે."

બીજા ધોરણના "અંકગણિતનાં મનોયત્ન"

મંજુર થયાના હુકમ નંબર તથા તારીખ,

મહેરબાન જામનગર એજ્યુકેશનલ ઈન્સ્પેકટર સાહેબની ઓફીસના એ જા. નંબર ૪૪૧ તા. ૨૧-૭-૧૯૧૯ના પત્રમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે "અંકગણિતનાં મનોયત્ન" આ સ્ટેટની સ્કૂલોમાં બીજા **ધોરણમાં ટેક્સ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામાં આવેલ છે.**

મહેરબાન વાંકાનેર સ્ટેટના એજ્યુકેશનલ સેક્રેટરી સાહેબની ઑફીસના નં. ૫૧ તા. ૩૦-૧૨-૧૯૧૯ના પત્રમાં જણાવવામાં આવે છે કે,

બીજા ધોરણના "અંકગણિતનાં મનોયત્ન"

વાં. હ સા. આ ના. ૨૬૦ તા. [illegible]-૧૨-૧૯૧૯થી આ સ્ટેટની નિશાળોમાં ટેક્સ્ટ **બુક તરીકે મંજુર કરવામાં આવેલ છે**

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજન્ટ [illegible] ગવર્નર સાહેબ બહાદુરે પોતાના હુકમ નંબર ૭૯ તા. ૨-[illegible]-૧૯૧૯ થી બીજા ધોરણના 'અંકગણિતનાં મનોયત્ન'

કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કૂલોમાં

ઇનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજુર કર્યા છે

એ જા. નં. ૨૯૩ તા. ૧૧-૯-૧૯૧૯ ગોંડળ સ્ટેટમાં

ઈનામ લાયબ્રેરી માટે મંજુર.

હુ. મુ. નં. ૪૧૬૬ તા. ૨૮-૯-૧૯૧૯ રાજકોટ સ્ટેટમાં

લાયબ્રેરી માટે મંજુર,

☞ બીજા ધોરણના ☜

'અંકગણિતનાં મનોયત્ન' વિષે મળેલા અભિપ્રાયો.

બીજા ધોરણ માટેનું "અંકગણિતનાં મનોયત્ન" મળ્યું છે. તે જોતા મને આનંદ થાય છે, કેમકે વિવિધ દૃષ્ટિબિંદુએ લખાએલાં પુસ્તકોની ગુજરાતીમાં ખોટ છે. આપનો પ્રયત્ન સ્તુત્ય છે, અને બેશક આપનું પુસ્તક જે અન્ટ્રેન્ડ શિક્ષકોને શિક્ષણ પદ્ધતિ જોવા જાણવાનો લાભ મળી શકતો નથી તેમને માર્ગ પ્રદર્શક થઇ પડશે. એજ

ભરૂચ–હારની ખડકી
તા. ૧૮–૬–૧૯૧૯ **મનમોહનદાસ દલપતરામ દલાલ.**

"તમારા 'અંકગણિતનાં મનોયત્ન' મારા અભિપ્રાય પ્રમાણે બીજા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને ઉપયોગી થઇ પડવા સંભવ છે.

"મુંબઇ, ગીરગામ પોસ્ટ, તા. ૨૨ મી જુન ૧૯૧૯.
કૃષ્ણલાલ મોહનલાલ ઝવેરી એમ. એ. એલ. એલ. બી.

'આપનું બનાવેલું બીજા ધોરણ માટેનું અંકગણિતના મનોયત્ન નામનું પુસ્તક મળ્યું. પુસ્તકના મનોયત્ન, તેમાંના દાખલાઓ, રીતો, પ્રશ્ન પૂછવાની ઢબ, વગેરે જોઇ મારી ખાત્રી છે કે નાનાં બાળકોને ગણિત જેવો વિષય સમજાવવામાં શિક્ષક વર્ગને એ ઘણુંજ ઉપયોગી થઇ પડે એમ છે. ખાસ કરીને પરસ્પુરણ દાખલાઓનું જુથ ગોઠવવામાં આપે બાળકોના મનની કેળવણી ઉપર વિશેષ લક્ષ આપ્યું લાગે છે. તમારા પ્રયાસને સારું ઉત્તેજન મળે એવી ઇચ્છા છે."

સુરત. દેશાઇ પોળ. ૬–૮–૧૯૧૯.

ગુલાબભાઇ રઘુનાથજી
જુનિઅર એરિથમેટિક વગેરેના કર્તા.

બીજી ચોપડીનો ડિકટેશન શિક્ષક.

પાઠવાર અઘરા શબ્દો.

પાઠ ૧.	આવ્યો	ઝગઝગે	દીસે
પરમેશ્વરે	તળાવમાં	ઉજાસ	કુકરેકૂક
કર્યું	કયાંથી	બનાવ્યાં	કુકડા
વટેમાર્ગુ	પાથરમાં	સરજ્યાં	ફુટડા
ભક્તિ	નાહવાના	કળાતું	મધુર
પૃથ્વી	ધોવાના	સઘળું	ચંદ્ર
ધર્મશાળા	ઓસરી	દયાળુ	પર્યું
બનાવ્યો	તડકે	સરજ્યું	ગોડી
સુથારે	ટાઢ	હોશિયાર	મોઢું
નિશાળનું	ઉડાડવા	શિક્યો	ખુણાખાંચા
બાંધ્યું	અજવાળું	યાદ	ખોળે
કડીઆ	ઘોર		ભક્ત
મધમધે	અંધારૂં	**પાઠ ૨.**	ધ્યાન
ફૂલ	મટે	પૂર્વે	ગવૈયાઓ
વાસ	ચંદ્રમા	ઝગઝગાટ	

મુલક્ષાં
ઉદય
ગૂંગૂં
પત્ર
ખોલે
ઉમંગી
પંખેરૂં
ધાય
ઢોર
ફૂલ
ભૂલ
પક્ષી
ઉઠ
પ્રભુકેરૂં

પાઠ ૩.

ઋતુ
મહીના
વસ્ત્ર
દિવાળી
કારતકી
કારતક
ટાઢ
માગશર
પોષ
મહા
પતંગ
ઉડાડે
ઉતરાણ
શિઆળાની
ઊનના
કપડાં
ક્યારે
ઉનાળામાં
ફાગણ
સૂક
પુનેમે
દહાડે!
વદ
પખવાડીઆં
પંદરમી
તિથિ
ત્રીસ
વારૂ
ચૈત્ર
વૈશાખ
જેઠ
ઝીણાં
ચોમાસું
અશાડ
શ્રાવણ
ભાદરવો
આસો
ખૂબ
બળેવ
દશેરા
પર્વ
કાઢયા

પાઠ ૪.

ગોકળઆઠમ
તૈયાર
ધોએલાં
કડકડતાં
નીકળ્યા
ભાઈબંધ
મળ્યો
એકઠાં
ગાડી
ઘો[illegible]ા
ઠઠ
નાનુએ
આંગળી
ત્રિખુટા
રસ્તા
હારબંધ
દુકાનો
છેડેથી

કંસારાની	કાપડીઆની	લીધું	અંદર
તાંબા	દીઠી	આપ્યું	પેઠા
પિત્તળનાં	સુતરાઉ	કૂદતી	આઘે જ
વાસણો	રેશમી	પાઠ ૫.	ઓરડીનાં
સુખડીઆના	ઊનનું	સોબત	ઠીકરૂં
હાટ	શણનું	સજજડ	નિશાન
પેંડા	સરૈયાની	ઘેલો	તાકીને
મિઠાઇ	હાંડી	ગાંડો	ઢગલેઢગલા
ખડકેલી	આરસા	ડાહ્યો	તૂટી
ખરાદી	અંજીર	ત્રણ	ઘાટ
લક્કડ	નારંગી	પૂછ્યું	રાસ
ત્યાં	સંતરા	ક્યાં	ડાળી
પલંગ	દ્રાક્ષ	પટેલની	હલાવીશું
પારણાં	ચોગાનમાં	મઝા	દોસ્ત
ઘોડીઆં	સિપાઇઓ	કહ્યું	કર્યું
લાકડાનાં	મિઠાઈ	શેખી	પછવાડેથી
રંગેલા	કૂદડી	સમજાવીને	રખવાળે
રમકડાં	પુતળી	ઝાંપો	ઝપાટો
પુષ્કળ	કેટલુંક	ઉઘાડી	લગાવ્યો

નાસતો	નીકળ્યો	દિવસમાં	કહ્યામાં
થડ	સોબતનું	સાકરબા	ગમ્યું
માથું	ફળ	પુત્રનાં	દીધું
અથડાયું	મળ્યું	ઓવારણાં	ચોટામાં
ભોંય	પ્રેમ	ફોઇપગલું	રઝળતો
છુંદાઇ	ઠરશે	બાંધ્યું	રસ્તે
લોહીલોહાણ	ભાગ્યશાળી	લાડકવાયો	ગધેડાનું
પકડયો	વિદ્યા	પાડયું	ટોળું
લપડાકો	પા.૭ ફ.	ભેટ	મસ્તીમાં
બચ્ચો	રખડેલ	ઉછેરવાથી	લાતાલાતી
નાઠો	લાલચંદ	કુટેવ	ચઢયું
જોયું	શેઠ	શીખ્યો	ગધેડાની
ઉભેલો	શેઠાણી	પોળમાં	લાત
ઝાલ્યો	છોકરૂં	અટકચાળાં	તંમર
ખેંચી	વચે	વિચાર્યું	ભેંકડા
સાત	આનંદ	ઇલાજ	તાણતો
ધોલો	રહ્યો નહિ	વંઠી	ઓળખીતા
ચોઢી	વધાઇ	નિશાળે	પહોંચાડયો
કાઢી	સાંભળી	મૂકયો	હાડવૈદને

બોલાવ્યો	ગાડરાં	ઢોરોને	અહીં
ખદખદતો	નીરતો	મૂકતા	કેદ
માર્યો	માંદું	ખવાડતો	બાપુ
ઓસડ	બચ્ચું	પિવાડતો	ગોંધતો.
ઓસડવેસડ	થાકી	જાળવતો	ગોંધી
વલે	ખાંધે	વિચાય	બંદીખાનામાં
સમજ્યો	મૂકે	ધણી	પાધરમાં
ભૂલી	ઝોકમાં	મહેનત	ચાંદનીમાં
માંડ્યું	છાંયે	સાચવણુ	છૂટું
શિખામણથી	બેસાડતો	બદલ	કૂદવું
સુધરી	વાંસળી	પૈસા	સારૂં
પાઠ ૭.	વગાડતો	વરૂ	ઠરેલ
જક્કી	ઝુંડમાં	શિકારી	કહ્યું
ચેટું	બધાં	પ્રાણીઓ	સંભાળ
ત્યાં	ઊંઘે	અજાણ્યું	સપડાઇ
ભેંસો	સારૂં	મોજમાં	સમજાવ્યું
વાછરડાં	જતન	અભાગીઉં	બધાંયે
પાડાં	ગણાતો	પાઠ ૮.	ઊંઘ્યાં
લવારાં	ઊંચી	લાગ્યું	ફાવ્યો

છટકી	હઠીસીંગ	ઊંહુ ઊંહુ	વરઘોડામાં
ઠેકવા	નાહતાં	ઊડ્યો	કોટ
મૂકયાં	રિસાય	અંધારા	પાટલુન
આવે.	છેડોજ	ખુણે	પહેર્યાં
પહોંચ્યું	ભાગ્યે	વીંછી	ટોપી
આનંદે	આડોશી	કરડ્યો	ક્હ્યું
માંડ્યું	પાડોશી	ચીસ	ઘાલ
કોતરમાંથી	ભાઇભાંડું	આવ્યું	ખુશીથી
વરૂએ	બનતું	ટેવ	તૈયાર
તરાપ	દહાડો	ઢોંગ	**પાઠ ૧૦.**
બોડમાં	કંસાર	વેદના	વિષે
બચ્ચું	જમણ	ભોગવવી	યત્ન
તાજું	વધારે	સારૂ	ભોંય
આણ્યું	માંદો	આણ્યું	ગભરાય
ફાડી	વાડકીમાં	પસ્તાયો	વણ
શિખામણ	મૂક્યું	સમજ્યો	તૂટેલે
પાઠ ૯.	ગમ્યું	આપણનેજ	તાંતણે
રિસાળ	પીરસેલી	રિસાવાની	ચઢયા
મુદ્દલ	થાળી	તપાસી	માટ

હેઠે	અનંત	બહાદુરસિંહ	દોડાદોડ
પડ્યો	પાઠ ૧૧.	શિવશંકર	ઘૂમી રહ્યો
ફાટ્યો	ચકભિલ્લુ	બન્યા	બેસાડે
ઘાટ	કચ્છ	સાથવાળાએ	સાથીઓ
મંડ્યો	નંબર	કિલ્લો	થાક્યો
ત્રણ	પ્રમાણે	બેસવાનું	જમણી
નહિ	બંધાઇ	હુમલો	ઉઠાડ્યો
હિંમત	સાથ	વચ્ચે	પેંતરા
હોંસથી	ઠરાવી	દોડવું	ફેંકી
ભીડ્યો	નિશાળીઓ	પકડનારના	દોડ
છટ્ટી	ગુરુજી	સુધી	પૂર
ધીરજથી	ઠરાવ્યા	ધૂળમાં	જોસથી
પહોંચ્યો	ગઢ	આસરે	ભૂલથાપ
નિરધાર	અજીતસિંહ	લીટા	ટપોટપ
ખંતથી	ઠાકોર	કાઢી	અંતે
યત્ન	રામશંકર	માર્યો	શાબાશ
કર્યો	સરદાર	અંતરે	સૌને
ચગદાઇને	ભિલ્લુ	માંડ્યું	પાઠ ૧૨.
આળસ	ઠર્યા	ચક્કરમાં	૬૭

છુટ્ટીના	થોભ	દીધું	જાઉં છું
ભાઈબંધ	ખાતરી	પાઠ ૧૩.	સંભાળ
પાદરે	સુનું	મધમાખી	મુલકમાં
ગેડીદડા	રસ્તો	અધું	સોહામણી
જાઉં છું	બતાવું	સ્વાદે	ફુટડા
વિના	અહીં	ગણગણતી	ભપકાદાર
ડગલું	ઝટ	દિવસ	દેખાઓ
ક્યાં	અહાહાહા	પૂછ્યું	ઉલટા
પીતરાઈ	કહ્યું	કુટુંબનાં	માલમતા
માંદા	યાદ	બેઉને	બગાડો
ક્યારે	આવ્યા	માણસો	અધુંએ
હમણાં	સિવાય	છેછેડે	નુકસાન
રંગ	ક્યાંએ	બંને	મધપુડામાં
જામ્યો	એટલું	ડંખીએ	ભરૂં છું
મઝા	મોં	મૂકે	નવાઈ
અત્યારે	પાળ્યું	પીઠ	સમજ્યો
ધૂળ	ચાલ્યો	જુઓ	નડીએ
દિવસે	બોલ્યો	ઘાટ	ઉપયોગમાં
બોલાવવાનું	ડગવા	સુંદર	બગાડ

ચાહશે	વહેંચી	પસ્તાયો	પછાડીએ
પાઠ ૧૪.	તલપી	ભૂલ	ખેંચતાણ
માટીનાં	ઉલટભેર	વાંક	કાયર
પુતળાં	દોડતો	સાજું	આવો
મોસાળ	ઠેસ	રમકડું	વેળાસર
મોળાકઈ	પુતળું	વિચાર	શણગારવી
ધાન્યથી	ભાંગેલું	જણાવ્યો	હમણા
ટાઢી	એકડા	હાક્યો	બેનપણીઓ
અંગેઠી	ધોતલીમાં	ઉતાવળ	ચોટલો
સળગાવી	વાલી	નહિ	લુગડાં
પોંક	ભાંગેલું	પાઠ ૧૫.	ઘરેણાં
ચટણી	ફૂટી	ઢીંગલી	તૈયાર
દિવસ	હઉં	તખતો	ફૂટી
ધૂમ	હોંસભેર	ઝૂટવી	બદામ
મોજમઝા	દોડયો	ભાંગ્યો	અપાવ્યું
નીકળ્યો	સાંભળ	હાથમાંથી	કયારે
હરી બેન	આપ્યાં	સરી પડયો	જોયેલું
પૂછયું	ફૂટયું	બરડ	કબાટમાં
કર્યું	ફૂટેલું	ચીથરાંની	મૂકેલું

દીઠું	કલેશ	રમકડાં	આનંદ
માગ્યું	કદીએ	મૂકયાં	સૌ
પરણાવીશ	કોય	માર્યા	ઠેકાણે
સહીઅરો	પાઠ ૧૬.	ગણકાર્યું	પાઠ ૧૭.
વિવાહમાં	રામચંદ્રજી	સર્વ	વિચાર્યું
કહ્યાં	દર્પણ	ડસકાં	વિષે
સંતાપ	પુનેમની	રોણુ	બ્રાહ્મણ
હળીમળીને	સાંજે	ચઢયા	વિદ્યાર્થી
સાંભળ	કૌશલ્યા	ગોદમાં	મૂર્ખ
બંને	પર્વ	મધુર	બ્રાહ્મણનું
સંપી	ચંદ્રમા	હાલરડું	ધણી
સઘળો	ઊગ્યો	રડ	ધણિઆણી
શોક	શ્રીરામની	ધીરા	ઊગે
ઘટે	ઇચ્છા	દશરથ	ઊઠતાં
નિંદે	નાનકડા	કર્યું	કચરોપુંજો
બળવંતા	રૂપાળા	વળ્યું	નાહીધોઈ
પરમેશ્વર	ધર્યા	પ્રધાનને	ભક્તિ
સદા	સમજ્યાં	મંગાવ્યા	વિદ્યાર્થીઓને
લેશ	ગભરાટમાં	મંગાવ્યું	ભણાવતો

કથા	સુવાડી	સંદેશો	પાથરી
ગુજરાન	સોંપી	સોંપ્યો	ચોથાએ
બેઉ	નોળીઓ	પહોંચાડી	દીપડો
પેટે	મોઢું	એટલામાં	પાડ્યું
છોકરાંછૈયાં	લોહિઆળું	રસ્તે	બદલે
કર્યાં	ગુસ્સો	ખોડંગતો	પસંદ
ઈશ્વર	ચઢ્યો	માયાળુ	શાબાશી
આધાર	બેઠું	જાણ્યું	છાપખાનાવાળા
સૌ	દીઠા	દુઃખી	ગોઠવણ
આંગણામાં	ભાંગીતૂટી	મદદ	જણાવ્યું
નોળીઆનું	સમજાવ્યું	ભાઇભાંડુ	આગગાડીના
બચ્ચું	માર્યો	દીઠો	ગાર્ડને
તરફડતું	પસ્તાઇ	પાળ્યો	સરનામું
દયા	અભાગણી	નવાડ્યો	મિત્ર
દૂધ	પુત્રના	પાટો	રસ્તો
ઉછેરીને	પાઠ ૧૮.	બાંધ્યો	સડકથી
	હોશિયાર	ત્રીજાએ	છુટો
ભક્તિનું	ગાર્ડ	સૂવાને	ફેંકજો
પારણામાં	સ્ટેશન	હુંફાળુ	નીમેલે

ઠેકાણે
ખડખડાટ
સિસોટીનો
દૂરથી
સંતાડી
પંપાળીને
પહોંચી
ઠરાવ
પ્રમાણે
ફેંક્યું
કેળવ્યો
આઠ
પંદર
મિનિટ
ઝપાટાબંધ
મોઢામાં
ધણીનું
ખબરદાર
———

પાઠ ૧૯.

ડાળીએ
દોરડું
બાંધી
હીંચકો
રીતસર
ઠરાવ
હિંચોળો
પ્રમાણું
બિચારો
ઢીલટું
તોફાની
આંટ્યો
વચ્ચે
માથું
કોણી
ઢીમણું
છાતીવાળો
દયા
ધરાયો
નહિ
હડસેલી
હીંચતા
ખસેડ્યા
ચઢાવ્યો
સાથીઓ
બઝાડી
ખવડાવ્યા
માન્યો

પાઠ ૨૦.

પાદશાહ
ઓઢો
ખલીફા
રૈયતનો
શરીર
મજબુત
દેખાવડો
ભણેલો
હોશિયાર
હોશિયારી
મુલકના
નીમણુકની
હુકમ
શાહજાદા
શાહજાદીઓ
ધારું છું
ફરમાવશો
વાતચીત
ચીતરામણ
રમકડાંથી
તહેનાતમાં
ગમત
છોકરવાદી
પાદશાહે
પૂછ્યું
નામદાર
સમજુતી

દિવસ	બીઆં	કોહલાં	ત્યાંજ
ચઢેલો	કઠણ	કુતરાં	ઉતારીશ
ફરજંદોને	હૈયાનો	વરૂ	પહોંચ્યા
ઉછરે છે	નીમણુક	તરસ	મદદથી.
બગડશે	૨૬	હમણાજ	પા.૮ ૧૨.
અલ્લાએ	પા.૮ ૧૧.	ખોંખારો	પડછાયો
દેખાવડાં	આંધળો	સાંભળ્યો	ભાગોળમાંથી
ખેલતો	લંગડો	બોલાવ્યો	હાડકું
ગુનો	ઠેકા	અહીંથી	જડયું
સાંભળી	ઢળીઆવાળી	ચઢાવશો	ચાટે
વિચાર્યું	ભોંયમાં	પરમેશ્વર	ધૂળમાં
દીલમાં	ચઢયો	ચોકખું	દાટે
રૈયતની	હોકે	કુઆ	કાઢીને
સંભાળ	રસ્તો	મદદ	કરડે
વિષે	ગભરાયો	મજબુત	અહીં
વિચાર	વિચારમાં	બંને	શોભીશ
બદલાઇ	જણાય	બેસાડી	પડાવવા
દીલગીરી	પક્ષી	ધોરી	ખાઉં
ઔહ્દા	અહીંજ	ઉતરવા	મોંમાં

દોડતો	ખોળ	મૂર્ખ	છુટું
કિનારે	પડાવી	દેખાય	મૂકી દીધું
કુદકો	દાનત	હડખાએલું	ઉંચકયાથી
અર્ધી	ગુમાવ્યું	ગણકારતાં	અભડાયો
ઝટ	તાકે	થોડેક	ખુલ્લું
ભાંગેલો	ગુમાવે	પેઠેજ	દેખાયા
પુલ	પાઠ ૨૩.	કહ્યું	ભરોસો
ચઢયો	બ્રાહ્મણ	સંદેહ	બ્રાહ્મણે
અદેખો	ત્રણ	હડખાયું	ગુમાવ્યું
ભસવા	ઠગ	દરકાર	પાઠ ૨૪.
મોઢામાં	બકરૂં	હાવકું	વિષે
દેખાતું	ખરીદ	પહેરેલું	મનુભાઇ
માર્યો	કર્યું	દેખાઓ	ભાનુએ
થાકીને	વાટમાં	શિકારી	માર્યો
ભોંભીં	મળ્યા	શિકાર	લડતો
મળ્યું	વિચાર	હડખાયું	કર્યું
નહિ	કર્યો	બચકું	ફક્ત
ભૂખે	માથું	વિચાર્યું	લખોટો
મૂઓ	હડખાએલા	જુઠું	પૂછીને

પૂછ્યું	પિતાની	જેયપુર	ઠરાવ
પૂછવાનું	બન્યો	મોહ્યું	રૂપીઆ
ગોળમટોળ	ભાયડો	કાઢી	હૈયુ
ચળકતો	બહાદુર	સંપત	પંપાળમાં
ચટાપટા	શાણો	જગનાથ	કહ્યું
ગમ્યો	ઘાવ	**પાઠ ૨૬.**	બચ્ચા
બગાડ્યું	ભાળે	છૈયેછોકરે	પરદેશીને
છીનવી	ખેલતો	પૈસેટકે	સોંપું છું
ખોટું	ઝાંપે	ભરપુર	બાંધી
એટલુંજ	તળાવે	હાલત	દુઃખ
વિના	હલાવ્યું	બગડતી	બરદાસ
સમજ્યો	નિહાળ્યું	ખૂટી	ખાવાનામાંથી
પૂછ્યા	ડર્યો	ખૂબસુરત	ભૂખ્યો
ભરોસો	દીસે	ઉમદા	પરવડે
શિખામણ	પડી	દેશાવરથી	પૈસા
ભૂલીશ	સદા	પસંદ	ફેંકી
નહિ	ઝૂલતાં	ભૂખના	ભૂખે
પાઠ ૨૫.	સૂણી	દુઃખથી	વેચ્યો
કુહાડી	સાદ	મૂલ	જુઓ

પ્રાણી	શિકારી	ઝાલ્યું	વાસણ
હેત	લલકારતું	વખોડતું	ગભરાટથી
પાઠ ૨૭.	ભસવું	સંકટમાંથી	માર્યાં
ચોકખા	ઊઠયું	ફસાવી	રંગાએલું
ત્યાં	નાઠું	વિચારે	સિંહ
પડછાયો	છલંગ	વખોડવી	દીપડા
શીંગડાંનો	ઠેકડા	વખાણવી	પ્રાણી
લાગ્યું	દોડયું	પાઠ ૨૮.	વિચાર
શીંગડાંથી	આઘે	નકલ	ગભરાશો
શોભે	પારધીઓ	શિઆળ	પરમેશ્વર
એટલામાં	છેટે	દિવસથી	સાને
પાતળા	દોડતું	ઇચ્છા	પ્રધાનનું
જણાયા	પાધર	ભૂખ્યું	પથારી
ખડખડવા	વટાવી	શહેરમાં	આંગણે
લજવ્યું	પહોંચ્યું	ભર્યાં	સોંપ્યું
સુંદર	ફેલાએલી	ગભરાયું	ચટાપટા
દેખાત	ખેંચતાણ	રંગરેજના	ડીલ
ફુટડા	વળ્યું	પેઠું	લુહારની
ક્યાંથી	ખડખડાટ	જરદીના	કોઢમાં

પેડું
ભઠ્ઠીમાં
સળીઆ
ધગધગતા
ચાંપ્યા
દાઝયું

પાઠ ૨૯.

જેઠ
મહીનામાં
નાનુભાઈનાં
લગ્ન
દાળ
સાકર
આણ્યો
વહુને
પિએરથી
ટાંકણે
મેળાપ
અહીં

હેતથી
ચડભડી
નડવા
મોઢે
શેખી
ચોટા
બેઉ
રડ્યું ખડ્યું
પૂછ્યું
ચઢાવી
દાદીમા
શેરડી
ભારેખમ
ઉપયોગમાં
સૌ

પાઠ ૩૦

આપકર્મી
અભેસીંગ
બાપકર્મી

રાયપુરમાં
મોહનસીંગ
પરણાવ્યો
રાજપાટ
સોંપ્યું
તીર્થમાં
વતન
છોડયું
દૂરના
દેશમાં
ઉદેસીંગ
હોશિયારી
દશેરાનું
પર્વ
મેદાનમાં
ઓચીંતી
તરાપ
ઠેકાવી

માથું
ઉડાવી
દીધું
બહાદુરી
બનાવ્યો
લશ્કર
હિંમત
લૂણ
તૈયાર
ફતેહ
દહેરામાં
પ્રાર્થના
ઘંટા
તડંગધુમ
ડંકા
ફરફરતાં
નિશાનો
દુશ્મનની
તૂટી

લડાઈ	તડુકતો	પેટ	ભૂલ્યો
ખૂબ	ખાબોચીઆમાં	ફુલાવવા	ધ્રૂજતાં
દેડકો	દેડકું	પાઠ ૩૨.	સોભાગચંદ
દેડકે	ચગદાઇ	લાલશંકર	ધ્રૂજે
પહોંચ્યો	ગભરાતું	દિવસે	ધરમદાસ
મુઓ	કૂદતું	શિખામણ	ગુરુજી
નાસભાગ	દેડકા!	ખરડાએલો	પહેર્યાં
ભેટ્યા	દોડી	નિશાળમાં	ખાદીનાં
વરમાળ	શકતું	કહ્યું	ધોએલાં
પહેરામણીમાં	દેડકી	ભિખારીનો	ટાઢ
મેળવ્યું	ચઢાઉ	રસ્તો	ઝીણાં
નહિ	ફુલાવી	તળાવડીમાં	ઋતુમાં
પાઠ ૩૧.	ફુલાવ્યું	ઉતર્યો	સાહુકારનો
બળદ	દુઃખ	લપસી	લુગડાં
દેડકો	વેંઢે	અંદર	નહાતાં
તળાવમાં	ગુસ્સો	કાઢવા	વર્ગમાં
દેડકાં	ફાટી	ખરડાયાં	કચરાશા
ચર્યો	ગજા	હમેશાં	ભૂલતો
કૂદતો	ઉપરાંત	ચોકખાં	ડીલ

ભમડવાથી	અહીંથી	ધોબણનાંજ	ફૂલ
કસ	હમણા	રાજમાર્ગ	શોભતા
બોરીયાં	બળદને	ફુંકડું	તરૂપાન
છુટા	દોરીને	નજીક	કગાડ
ટોપી	સ્ત્રી	વસ્તી	સિંધુ
ધોનાર	ખાતરી	ખંતીલા	સરિતા
પાઠ ૩૩.	પગલાં	હોશિયાર	ઘાટ
ઉપયોગ	ફાટ	પુષ્કળ	રળિઆમણી
બ્રાહ્મણના	અર્ધાં	પૈસા	વનવાટ
વાણીઆના	ઢંકાયલાં	મેળવ્યા	શિઆળે
ભાઇબંધી	જાણ્યું	પાઠ ૩૪.	શીતળ
શહેરમાં	આંગળામાં	પ્રભુનો	ઠંડક
ધંધો	અંગુઠીઆં	મહિમા	સૂર્યનો
બ્રાહ્મણે	જોડવાં	જગપતિએ	નિરધાર
દેશાવર	ઘાલેલાં	રચના	દિવસમાં
પસંદ	નિશાનીઓ	પ્રાણીઓ	ઝૂલતાં
સારૂ	ક્યાંથી	સરજાવ્યાં	મધુર
જડ્યો	શેલો	સંસાર	નાદ
પાડોશમાં	ધોબી	નવરંગી	સૂહમાં

ચંદ્રતણી	નાળિએરી	ગુંજાર	કસરતશાળા
આનંદ	તાડ	ચાંદની	સાંજે
મેદાન	ધજા	સ્વાદે	કસરત
આંખડી	વાવટા	શિખંડ	આથમે
સાંભળવાને	પૃથ્વી	પશ્ચિમ	આથમણી
કર્યું	પલ્લવ	દક્ષિણ	ઓળો
દાંત	શરીરે	સુખીઉં	વસ્તુઓ
ચાવણું	પોપટ	પાઠ ૩૬.	ઉત્તરદિશા
ઉપકાર	કલોલ	દિશાઓ	દક્ષિણદિશા
કળા	તીતર	પશ્ચિમ	દહાડે
સરજી	કબુતર	નિશાળની	અંધારી
પાઠ ૩૫.	પંખી	ટેકરાઓની	કડણ
વસંત	વિશેષ	જાઉં છું	હંમેશાં
ઋતુ	બેશ	ઊગતો	દીહામાં
સ્હોય	કેસુડો	ઉગમણી	પીડ
વનસ્પતિ	ઘોળીને	પૂર્વ	જમણા
નિશાળ	ફુવારા	દિશા	પાઠ ૩૭.
તંબુ	છાંટે	પૂર્વે	નિશાળનો
તાણેલ	ચૌટાં	લીમડાનો	નકશો

સ્લેટ	સમજણ	ઓટલો	પાઠ ૩૬.
બેસતા	જુઓ	ઉતરવાનો	સ્ટેશન
દહાડે	મથાળે	મધ્યમાં	કાઢતાં
વિજયા	ઉત્તર	પગથીઉં	શીખ્યો.
બારણામાં	દિશા	મૂક્યું	શીખવશો.
સાથીઓ	ત્યાં	થોરની	સ્લેટ
પૂરતી	મૂકી	કસરતશાળા	પૂર્વ
મુકુંદ	પૂર્વ	લંબચોરસ	પશ્ચિમ
કાઢેલો	પશ્ચિમ	પગથીઆની	નિશાન
દાંડી	દક્ષિણ	પાટીઆની	મુકાવ્યું
કાઢી	ફુટ	ચઢતી	ડગલાં
ઠાકોરદાસ	ફુટપટી	ગેલેરીઓ	વચ્ચે
ઓટલે	લંબાઇ	બેડકોની	ચાળીસ
પ્રમાણે	પહોળાઇ	ટેબલો	મુકી
કાઢતાં	રસ્તો	મૂકયાં	અડકેલાં
નંબર	બતાવ્યો	માસ્તર	નિશાન
કહ્યું	જણાવવાને	ખુરસી	ઓળંગી
જોઉં	વચમાંથી	શાબાશ	ચીતરવી
દોડતો	ભૂસી	સમજાતાં	દોરી

પ્રમાણે	પહોંચ્યા	ભાઠું	મોસાળથી
પૂલ	નિચાણ	વહેણ	દહાડે
ખેતરો	ચતુરલાલ	બતાવ્યું	ગમ્યું
ઠેકાણે	વહેળો	ચાલાક	શીખવતા
મથકની	ટેકરી	અહીંથી	ચઢયા
ગોચર	ઢાળ	ડુંગરના	રૂપીઆ
સમજ્યો	આસપાસનો	પાળ	ખાડો
પાઠ ૩૯.	દેખાવ	કયારડા	ગંધ
સહેલ	સૌ	હોશિયાર	પુરાવી
દહાડો	દહેરૂં	ઉંચી	નંખાવવા
વર્ગ	ધજા	સુગમ	બંદોબસ્ત
ભરાએલો	ઊડતી	મસ	મુસલમાનને
વગડામાં	ઇશાન	પુરો	હવાલદાર
ખૂશ	ટાઢો	પાઠ ૪૦.	ઢેડ
નીકળ્યા	લલ્લુ	અધિકારીઓ	મામલતદાર
પોપડામાં	તળાવ	શિઆળામાં	ભરણાના
ઢોરો	મઝા	વાળુ	રાવણીઓ
વળ્યા	પશ્ચિમ	સગડીની	તાલુકે
આંબાવાડીમાં	કાંઠા	મનસુખ	ઢેડને

તલાટી	માંદો	ઉઘાડે	આથમ્યા
સાહેબ	દાક્તર	નિશાળે	સળગે
પૂરવા	**પાઠ ૪૧.**	ઊગતો	વાળુ
હરિભાઇ	આકાશ	પક્ષીઓ	તૈયાર
કોથળી	સોનેરી	પક્ષી	દહાડાનો
ક્યાં	પથરાઇ	શોધવાને	ઘોંઘાટ
ખેડ્યું	વાદળાંની	ઊડતાં	ધીમેધીમે
જાઉં છું	ધગધગતાં	સઘળી	ચોતરફ
ત્યાંથી	અંગારા	વનસ્પતિ	અંધારૂં
વહેંચતો	અજવાળું	ખીલતી	**પાઠ ૪૨.**
હુંડી	ચળકતો	મધમાખો	લક્ષ્મણ
માસ્તર	ઊગે	ખીલેલાં	રામચંદ્ર
બોલાવ્યા	ઉઠે	ફૂલો	ઊઠી
ટપાલી	દાતણપાણી	ચૂસે	સ્ટેશન
એટલામાં	ધંધે	ઠંડા	ટાઢ
ધોએલાં	વળગે	આનંદ	ઠંડી
લુગડાંવાળો	ખેડુત	ત્યારે	ફુંકાય
વેણીલાલ	ખેતરમાં	પશ્ચિમ	મોડું
ગેરહાજર	દુકાનદારો	આથમે	સર્વે

વચ્ચે	છોટેના	સહેલાઈથી	કહાણી
પહોંચ્યા	દરીઆ	ચુરો	કયાંથી
ટિકિટ	વાદળાંને	ખડીઆમાં	વિષે
આરણાં	ઘસડી	ડુબાવી	પૂછો
કર્યાં	ધાન્ય	પાટીઆ	સાંભળો
ગુંગળાઈ	ખેંચાઇ	શરીરમાંથી	જન્મ
બીજું	ફુલમાંનો	કુણ	તળીઆં
પ્રાણી	ઉનાળામાં	ચોંટી	સેંકડો
બારણું	અકળામણ	અક્ષરો	ઉંદા
ઉઘાડી	સમજવામાં	સેકાઉં	જંતુઓ
ઝપાટો	પાઠ ૪૩.	પીગળતો	બનાવ્યો
તોફાન	નિર્દય	ચૂસી	દીલમાં
નળીઆં	કકડો	ઓગળતો	છિદ્રો
ઉથલી	મૂલ	ભઠ્ઠીમાં	થર
ખેતરમાંનો	પૈસાના	કઠણ	દબાઇ
મૂળમાંથી	દુઃખ	ગાંગડો	ઊંઘ
ઉખેડી	સઘળાં	થાઉં છું	ચાંચવા
ફળીઉં	સાંભળવાનું	ઝાંખો	પાવડા
ભૂલ	થોડાંક	પ્રમાણે	ભોંયમાંથી

ખોદીને	ભોંયમાંથી	સિક્કા	ખાણમાંથી
કોથળામાં	ચળકતું	સિવાય	જસત
અહીં	પતરાં	ટંકશાળ	મેળવણીથી
આણ્યો	લોટા	પાઠ ૪૫.	ખૂબ
હકીકત	લોટીઓ	પિત્તળ	પીગળીને
પાઠ ૪૪.	ચંબુ	પિત્તળના	કઠણ
તાંબુ	નાળચાં	દહાડો	તાળાં
તાંબાનાં	તાંબાકુંડી	દલસુખને	મજગરાં
વાસણો	કથરોટ	પૂછ્યું	કડાં
પુષ્કળ	બેડાં	ક્યાંથી	સાંકળો
ધંધો	ઝાંખાં	વિષે	આપણા
કંસારા	માંજીએ	શીખવ્યું	વાપરવાનાં
ટં ટં ટં	થર	ધાતુ	ઘણાંખરાં
પતરા	બાઝેલો	વર્ગના	ઝાંખાં
હથોડા	કાટ	હેલ્લો	તપેલાં
ટીપે	ખાટી	જાણતો	થાળીઓ
ટીપવાથી	ટાઢું	હકીકત	લોટા
લાંબાં	પાઈ	પસંદ	લોટીઓ
પાતળાં	પૈસા	ધાતુ	વાડકા

તાસકો	નીકળ્યું	ઝીંઝવો	ઉપલાણે
બરણી	રસ્તામાંથી	ચરાઉ	પાણીવાટમાં
પવાલી	જુઓ	ખેડુતો	ઊગ્યું
શિરોઇ	છોકરું	સુકવીને	સુંવાળી
ખાટી	પાંદડીનું	પુળીઓ	સરકટ
કટાય	કુમળું	ગંજી	વાટ
ચઢાવી	ત્યાં સુધી	તળાવની	સુકાય
જલદી	છાપરાં	ગડીઓ	સાદડીઓ
કટાતું	દોરી	સુગંધ	સુપડાં
માંજેલાં	વણીને	મોથ	ટોપલીઓ
ચળકતાં	ખાટલા	ખુજળી	પાંદડી
ચળકાટ	મુળીઆં	ધુપેલમાં	તમાકુ
સસ્તું	સોયા	અત્તર	કૂટીને
કુંચી	ધારવાળી	પાંદડીવાળું	પલાળે
દોડતી	એટલાં	જાળ	મૂંજ
પાઠ ૪૬.	મૂળ	દરો	પાઠ ૪૭.
વર્ગ	તદ્દન	ધરો	ગુચ્છો
છોડતી	શકાતું જ	દાંડી	સાંઠા
ઊગી	ઊગે	જડ	ચંદુલાલ

પરાળ	મીઠો	હોઉં છું	ધાન્યને
પાંદડી	પાઠ ૪૮.	ઊંટ	નીપજાવે
ગાંઠો	ખેડુત	આળસુ	અન્ન
કાતળી	વસ્ત્રો	સુથારે	લઈ
ઈબ્રાહીમ	ધંધામાં	બનાવ્યું	સંતોષે
ઝીણું	સખત	ખેંચી	ઉત્તમ
સેંકડો	પહોંચ્યું	કોશ	પાઠ ૪૯.
ચઉં	સામટું	હળપુણી	કેશવરામને
મહીકાંઠા	ભાથું	લુહારે	દિવાળીને
નાગલી	રોટલા	ચવડું	ટાંકણે
શેક	અથાણું	સડ	કયારડા
સામો	ચટણી	ધુસરી	પૂછયું
છડીને	ખવડાવું	બળદ	ઝપાટો
ઢેબરાં	કોઢમાં	છોડ	ધરૂ
ખસલી	નીરૂં	એડાઈને	તરૂ
કડબ	છાશ	તાત	ઉખેડી
નવાઈ	મજબુત	સવળો	છુટું છુટું
ઢોરને	કૌવતવાળું	સંસાર	ઝીલવો
રાતડીઆને	ગએલા	ફૂલ	કીચડ

સુકવશે	અગિઆર	વચ્ચે	મધપુડો
દાણા	ડુક્કર	બેઉ	લટકટો
ભરડીને	શિયાળવાંને	સાંભળતી	વાગરી
ખાંડવાથી	પેસી	દાંત	કામળો
રાંધીને	નુકસાન	ઘરડાં	ઓઢીને
પાઠ ૫૦.	અટકાવવાને	ઉજળો	ધુણી
શેરડી	સંભાળ	દૂધ	બગાડ્યું
રણછોડ	પાકટ	સફેદી	ઇચ્છા
કોલુ	કોલુમાં	ચુલા	ફૂસ
સાંઠા	પીલવાથી	રંધાઇને	પંડે
સંબંધી	તાવડામાં	માંદા	ઇંડાં
પુષ્કળ	ઉકાળે	દળી	મૂકવાનું જ
ખાતર	ઉકાળતાં	લોટ	ખુણાવાળાં
કકડા	ઘટ	કણેક	ઉછેરવામાં
દબાવી	ટાઢો	હિસાબે	જન્મ
વેંત	પાઠ ૫૧	ઉપયોગી	એકઠું
ગાંઠા	રોટલી	પૈસાદાર	રક્ષણ
વારૂ	રસોઇ	પાઠ ૫૨.	સિવાય
પીતને	તપેલી	મધમાખ	ડંખ

આળસુ	મુસલમાન	ત્યારે	નાખ્યા
મહીના	પહોંચ્યા	બીકણ	એકદમ
ચોકખાં	ખાબોચીઆ	છેડવા	ઊડતી
જંતુને	વારંવાર	ધસીને	ઉપાડી
અહીં	પીંછાં	માંજર	ઊડ ઊડ
દયા	ચીકટ	દીપે	અણીદાર
ત્યાંથી	ભિજાતું	ઉકરડા	જીવડાં
હુન્નરતણી	કાદવમાં	ખોતરવાની	૨
ચૂસી	દાંડીઓ	ટેવ	તણખલાં
જીવડું	જોડાએલાં	વહાણું	વસ્તુના
દીસે	દાંત	કુકરે કૂક	ખુણેખોચરે
આળસ	દાઢ	ધંધે	પીંછાં
કરોળીઆ	અણીદાર	વળગું છું.	ઉન
મંકોડા	ઝડપથી	પ.૧૭ પ૪.	ગોઠવી
ઉદ્યોગી	ભિંજાય છે	સૌએ	ઇંડાં
પ.૧૭ પ૩.	ગળી જાય	દીઠી	ભુરાં
બતક	બચ્ચાં	નીરૂં	ટપકાં
મરઘાં	જાળવે	વારૂ	દિવસે
શેખ કાદર	ખદખદે	ચીં ચીં	ઊડતાં

મેળવતાં	દાબડો	જીવ	સંભાળ
રઝળીને	સપાટ	ખેંચે	અડીઅલ
ધીમે ધીમે	ભોંય	શિકારમાં	હોઠ
ફાયદો	ઝપાટાબંધ	બરદાસ	મહેનતુ
નુકસાન	વચ્ચે	લગભગ	મોરિજવાળું
વીણી વીણી	દાંત	ત્રીસ	બરદાસ
સમડી	ચપટા	પાઠ ૫૬.	કહ્યાગરૂં
બચ્ચાં	સુસું	પ્રાણી	સિવાય
પાઠ ૫૫.	મોઠ	જગુભાઈ	તબેલામાં
પાણીનો	દોડનારૂં	નાળબંધ	ટટ્ટુ
સુંદર	પાણીદાર	ઉંચકી	ખચ્ચર
પુછડી	નીલકંઠલાલ	વિચાર	હેંડું
ગરદન	પ્રીતિ	ગધેડાને	પાઠ ૫૭.
સુંવાળા	ભીરૂ	શેઠ	ગોકળગાય
ચળકતા	શરત	પુછડીને	તફાવત
કેશવાળી	ટહુકાઓ	ઝુમખો	મડ
જાંઘના	ખાડાઓ	ગધેડું	હેઠું
થાપા	કુદાવે	વહ્યા	મોઢું
નફ્ફર	ઉપયોગી	ઘાણી	ડુંગરાં

મોમાં	ઢીંચણ	દાઢી	પાઘડી
દાંત	થાપાને	મઝાની	સેલાં
તાળવું	જાંઘ	ફીકર	બાયડીઓના
મોઢાને	સાથળ	ધબાકો	સાલ્લા
હોઠ	પાટલીની	સાંભળ્યો	ચઢાવે
હડપચી	તળીઉં	સંભળાયો	મેળવ્યો
પાંપણ	પછવાડે	વસ્તુનું	કેસરીઓ
ભમણાં	એડી	જ્ઞાન	તરખીરીઆ
શીંગડાં	ઘુંટી	ઇંદ્રિય	નારંગી
મૂળ	પાઠ ૫૮.	પાઠ ૫૯.	જાંબુડો
ત્યાંથી	ઇંદ્રિયો	રંગરેજની	કત્થાઇ
વચલેગાળે	સ્વાદ	કાસમમીઆં	રાખોડી
કાંડું	જાણ્યું	સાર્થો	ધોળો
હથેલી	લાંબુ	કપડાં	સમજ્યો
આંગળાં	ટુંકું	ઝુંટીને	મૂળ
પેટ	ઉંચું	ઘેરા	ઓછાવત્તા
પેડુ	સૂંઘી	ખુલતા	ગુલાબી
કેડ	જોયું	પડીકાં	પાઠ ૬૦.
નીચલા	સુંવાળી	ફીરમજી	લુગડાં

ઉઘાડો	બનાત	છીંટ	પશુ
ધ્રૂજે	ફલેનલ	ખાદી	પંખીને
ઢીલ	ધોતલી	બાસ્તો	ઢાંકણુ
ટાઢ	અંગરખી	સેલું	પરમેશ્વર
ટેવ	ઊગે	જામદાની	રૂવાં
નઠારી	કાંતીને	જંગલી	ગરજ
ઉઘાડા	સુતર	ચામડાનાં	માછલાં
ફાટી	દોશી	ચાદર	ભીંગડાં
દહાડામાં	વાણીઆનાં	રંગદાર	શરીરનું

જોડણીના એકજ સરખા નિયમવાળા શબ્દો.

દિવાળી. શિઆળ. શિઆળો. વિખુટા. પિત્તળ. મિઠાઇ. સિપાઇ. મિજાજ. શિકાર. શિકારી. રિસાળ. સિવાય. રિસાવું. બિચ્છુ. કિલ્લો. સિક્કો. વિવાહ. દિવસ. મિત્ર. ચિત્ર. નિચારો. વિચાર. વિચારી.

વિચાર્યું. પિએર. ભિખારી. નિચાણ. સિવાય. વિઆય. શિરોઈ. હિસાબ. નિશાન. નિશાનો. નિશાની. વિદ્યાર્થી. વિશાળ. વિશેષ. વિજ્યા. નિશાન. પિવાડતો. શિખામણ. નિહાળ્યુ. શિઆળવાં. નિરધાર.

ધણિઆણી. લખિઆમણી. અગિઆર. લોહિઆળું. હોશિયાર.

કુક્કર. મુદ્દલ. ઉત્તર. ખુલ્લું. મુલ્લાં. છુટ્ટી. ગુસ્સો. ઉદ્યોગ. ગુચ્છો. મુકુંદ. કુટુંબ. સુથાર. ઉજાસ. ઉનાળો. સુવાડી. ગુમાવે. કુહાડી. ઉઠાવી. ઉઘાડો. ડુબાવી. જુવાર. કુદાવે. ગુમાવ્યું. મુકાવ્યું. ફુલાવ્યું. પુષ્કળ. દુશ્મન. ઉઠાડયો. ઉડાડવા. ફુલાવવા.

ચીસ. રીસ. ઠીક. શીખ. ડીલ. પીછ. પીઠ. બીડ. પીવી. તીણી. દીઠી. મીઠી. લીધી. કીધી.

ફૂલ. ભૂલ. તૂલ. પૂલ. મૂલ. ખૂબ. ખૂશ. ઊન. દૂર. પૂર. ધૂળ. સૂદ. લૂણ. મૂળ.

કઠિન શબ્દો.

ખૂટી, તૂટી, કૂટી, ઊડી, ઊંચી, ઘૂમી, પૂરી, ભૂસી, સૂગી, ઊગી, ચૂસે, મૂર્ખ, સૂર્ય, પૂર્વ, ધ્રૂજે, રૂ, રૂકું, કૂટેલું, ફૂટ્યું, ખૂંચ્યું, ભૂખ્યું, ઊઠ્યું, કૂદતું, કૂદવું, ઊગ્યો, ભૂખ્યો, તૂટેલો, ઝૂટવી, ચૂસેલું, ભૂલીશ, ઊગતો, પૂરવા, રૂપીઆ, ધ્રૂજતો, ભૂલથાપ, ખૂબસુરત.

ચંદ્ર, વંઠી, ખંત, તંબુ, જંતુ, ચંબુ, ઘંટ, ગંધ, ઠંડી, ધંધો, ગંજી, પં[illegible], [illegible]ંખ, અંધારૂં, ચંદ્રમા, રંગેલું, અંજીર, સંતરાં, તંમર, નંબર, છંછેડે, ડંખીએ, અંગેઠી, સંતાપ, સંદેશો, સંતાડી, સંભાળ, સંઘાત, સંકટ, સંતોષ, સંબંધી, સંસાર, કંસાર, ચંપાળી, લંગરો, ખંતીલા, ઠંડક, હંમેશાં, અંગારા, ટંટંટં, રંગાઈ, મંકોડા, જંગલ, જંગલી, પંદરમી, બંદીખાનું, રંગદાર, રંગાએલું, ઢંકાએલું, અંગુઠીઆં, નંખાવવું, ટંકશાળ, સંભળાયો, અંગરખી.

બાંગ, હાંડી, આંટો, ઝાંપો, ખાંધે ફાંફાં, ભાંગી, દાંડી, કાંઠો, સાંઠો, ગાંઠો, ઝાંખો, દાંત, જાંઘ, તાંબુ, લાંબુ, કાંડું, માંદું, વાંસળી, ચાંદની, આંગણું, બાંધ્યો, આંધળો, ચાંપ્યું, ભાગ્યું, ટાંકણે, ગાંગડો, માંજીએ, સાંકળો, માંજેલું, પાંદડી, ડાંગર, ખાંડવું; રાંધવું, માંજર, પાંપણ, કાંતવું, ઢાંકણ, સાંભળ્યો, તાંબાકુંડી.

નિંદે, સિંહ, સિંધુ, ઇંચ, ઇંડું, હિંમત, કિંમત, હિંચોળે, ભિંજાતું, ભિંજાય.

વીંછી, સીંચી, છીંટ, ચીં ચીં, ઢીંગલી, ઢીંચણ, હીંચકો, શીંગડાં, ભીંગડાં.

ઉંડું, હુંડી, ઉંચકી, કુંવર, ગુંજાર, ઢુંકડું, ફુંકાય, હુંફાળું, છુંદાય, ગુંગળાય, સુંવાળી.

ઊંઘ, હૂંફ, મૂંજ, ઊંહ, ગૂં ગૂં, ભૂંકે, સૂંઘી.

પેંડા, વેંત, ભેંકડે, સેંકડો, પેંતરા, ખેંચાય, ખેંચતાણ.

મોં, ભોં ભોં, ઢોંગ, પોંક, ચોંટી, સોંપી, સોંપ્યો, ગોંધતો, ખોંખારો, ઘોંઘાટ.

દિશા, પિતા, વિષે, મિત્ર, ચિત્ર, વિદ્યા, છિદ્રો, શિખંડ, દિવસ, શિવશંકર.

ઋતુ, સુનું, જુઠું, ભુસું, છુટું, છુટો, સુખો, ગુનો, ચુરો, ચુલો, ભુરો, મુઓ, બુરૂં, ભુરૂં, મુખી, સુખી, સુધી, ધુણી, ખુણા, દુઆ, કુવા. પુટ, પુત્ર, કુકડા, પુટડા, ઉદય, પુતળી, કુદડી, મુલક, ઉલટ, ઉલટા, ઉલટું, દુભવો, પુછડી, ઉંમર, હુકમ, કુતરૂં, હુમલો, કુદકો, ઝલતાં, ઉમદા, ખુરસી, સુગમ, લુગડું, ઉથલી, ઉખડી, કુમળું, સુપડું, ધુસરી, ઉજળો, જુમખો, સુતર, પુનેમ, કુટેવ, ઉછેરી, ઉભેલો, ઉતરાણ, ઉતારીશ, ઉછેરવું, ઉકાળતાં, ઉકરડા, ઉગમણી, ઉપરાંત, ઉપલાણ, ઉપયોગ, ઉદેસીંગ, ગુજરાન, નુકસાન, કુટપટી, સુખડીઓ, સુતરાઉ, સુકવશે, મુસલમાન.

ત્રીસ, લીટો, દીઠો, મીઠું, તીર્થ, દીધું, સીધું, લીસું, લીલું, ટીપે, દીસે, ધીમે, પીછાં, નીરૂં,

શીખ્યો. ભીડ્યો. નિચ્ચો. ઠીકરૂં. શ્રીરામ. દીપડો. નીમેલો. ઢીમણું. છીનવી. ફીમતી. શીતળ. તીતર. કીચડ. જીવડું. ચીકટ. પીરસેલું. પીતગાઇ. નીમણુંક. પીગળાવો. ફીરમજી. લીલાંછમ. શીખમણી નીમકહલાલ. ચીતરામણ.

કઠિન મળતા શબ્દોની તારવણી.

ચંબુ. તંબુ. જાંબુ. જંતુ. સિંધુ. વાળુ. દયાળુ. માયાળુ. ગુરુ. ઘરૂ. શરૂ. વરૂ. વારૂ. મનુ. નાનુ. ભાનુ. વહુ. બહુ. બેઉ. ઋતુ. ધાતુ. વસ્તુ. બાપુ. પેટુ. કોલુ. ટટુ. પશુ. ચરાઉ. ચઢાઉ. સુતરાઉ. મહેનતુ. તમાકુ. આળસુ.

તિથિ. મિનિટ. ટિકિટ | હિંમત. કિંમત.

નહિ. જગપતિ. પ્રીતિ. વનસ્પતિ. ભક્તિ. યુક્તિ. જુક્તિ.

ખેડુત. બહાદુર. પાટલુન. નીમણુંક. હળપુણી. અઠવાડીઉં. પખવાડીઉં. અભાગીઉં. પગથીઉં. ખાબોચીઉં.

ઝટ. વટ. કાટ. ઘાટ. ફાટ. માટ. વાટ. હાટ. છીંટ. ફુટ. પેટ. ભેટ. લોટ. સપાટ. સ્લેટ. પોપટ. ગભરાટ. ચળકાટ. રાજપાટ. ખડખડાટ.

ડંડ. મઠ. પીઠ. જેઠ. શેઠ. કાઠ. હોઠ.

ગઢ. ટાઢ. દાઢ. દૃઢ.

રત. માત. રાત. લાત. હાલત. હેત. ખંત. સંપત. અનંત. [વદ. રદ. યાદ. સુદ. કદ.

જોડાક્ષર

પરમેશ્વર. કર્યું. ભક્તિ. પૃથ્વી. ધર્મશાળા. બનાવ્યો. બાંધ્યુ. આવ્યો. ક્યાંથી. ચંદ્રમા. સરજ્યાં. સરજ્યું. ઊઠયો. વર્ણન. ભ્રમર. પૂર્વ. ચંદ્ર. ભક્ત. ધ્યાન. મુલ્લાં. પત્ર. શ્રાવણ. વસ્ત્ર. ત્રીસ. ચૈત્ર. પૂર્વ. રસ્તો. પિત્તળનાં. લશ્કર. પુષ્કળ. દ્રાક્ષ. સજ્જડ. ડાહ્યો. દોસ્ત. બચ્યો. ઝાલ્યો. પ્રેમ. ભાગ્યશાળી. વિદ્યા. પુત્ર. શીખ્યો. વિચાર્યું. મસ્તીમાં. પહોંચાડયો. જક્કી. બચ્યું. પ્રાણીઓ. અજાણ્યું. સમજાવ્યું, ઊંઘ્યાં. મુદ્દલ. ભાગ્યે. કરડયો. પસ્તાયો.

પહેર્યાં. યત્ન. ફાળ્યો. ખીડયો. છટ્ઠી. નિર્ધાર.
ચકભિલ્લુ. કચ્છ. ઠરાવ્યા. ભિલ્લુ. ઠર્યાં. કિલ્લો.
ચક્કર. રહ્યો. થાકયો. ઉઠાડયો. દદ. છુટ્ટી. જામ્યો.
પાળ્યુ. મિત્ર. અર્ધું. સ્વાદે. ધાન્ય. ભાંગ્યું. દોરયો.
ફૂટયું. પસ્તાયો. જણાવ્યો. હાંક્યો. કયારે કટ્ટા.
કલેશ. રામચંદ્રજી, દર્પણ. શ્રીરામ. કૌશલ્યા.
પૂર્વ. ઊગ્યો. ઇચ્છા. માર્યાં. ગણકાર્યું. સર્વે. રાખ્યું.
વાળ્યું. પ્રધાન. મંગાવ્યા. વિચાર્યું. બ્રાહ્મણ. વિદ્યાર્થી.
મૂર્ખ. ઈશ્વર. જન્મ. ગુસ્સો. પસ્તાઇ. પસ્તાયા.
ગાર્ડ. સ્ટેશન. સોંપ્યો. પાળ્યો. નવાડયો. જણાવ્યું.
ફેંકયું. કેળવ્યો. બાંધ્યો. વચ્ચે ખસેડયો. ચઢાવ્યો.
ખવડાવ્યા. માન્યો. ઓઢો. પૂછ્યું. અક્કા. નીમ્યો.
સાંભળ્યો. ચોકખું. પહોંચ્યાં. જડયું. અર્ગી.
ગુમાવ્યો. ત્રણ. કર્યું. ઉંચકયા. ખુલ્લું. બગડયું.
બન્યો. નિહાળ્યું. ડર્યો. કહ્યું. ભૂખ્યું. વેચ્યો.
સૂજળ્યું. દોડયું. ઝાલ્યું. ભૂખ્યું. ભર્યાં. સોંપ્યું.
ભટ્ઠી. ચાંપ્યા. દાઝયું. આણ્યો. રડયું. ખટયું.
આપકર્મી. પરણાવ્યો. તીર્થ. છોડયું. લશ્કર. માર્શના
દુશ્મન. ભેટયા. મેળવ્યું. ચર્યો. બુઝાવ્યું. ઉતર્યો.

ભૂલ્યો. ધ્રૂજતો. પહેર્યો. વર્ગ. સ્ત્રી. અર્ધો. ચોકખાં. રસ્તો. સસ્તુ. વસ્તુ, વસ્યાં. પ્રભુ સરજાવ્યાં. સૂર્ય. સ્હોય. વનસ્પતિ. પલ્લવ. પશ્ચિમ. ઉત્તર. સ્કંદ. વિજયા. મધ્ય. મુકાવ્યું. બંદોબસ્ત. ખેંચ્યું. માસ્તર. ડાક્તર. ઈશ્વર. લક્ષ્મણ. નિર્દય. છિદ્રો. સિક્કા. સસ્તું. અત્તર. અન્ન. લડ્ડુ. કયારા. કયારડા. તત્કાળ. બગાડયું. હુન્નર. ઉદ્યોગી. નાખ્યા. પ્રીતિ. ત્રીસ. ટટ્ટુ. ખચ્ચર. ઇંદ્રિયો. સાંભળ્યો. કહેવાઈ. વત્તા. બાસ્તો.

મળતા જોડાક્ષર.

પર્વ સર્વ. વર્મ ગાર્ડ. માર્ગ. તીર્થ. પૂર્વ. મૂર્ખ. સૂર્ય. કર્મી. અર્ધું. અર્ધી. ગણકાર્યું. ભર્યું. અર્ધા. કર્યાં. માર્યાં. પહેર્યાં. કર્યો. ચર્યો. ડર્યો. ઉતર્યો. પ્રાર્થના. વર્ણન. નિર્દય. દર્પણ. વટેમાર્ગુ.

ચૈત્ર. પત્ર. ચિત્ર. મિત્ર. ત્રણ. ત્રીસ. પ્રાણ. પ્રેમ. ભ્રમર. પ્રધાન. શ્રાવણ. બ્રાહ્મણ. પ્રીતિ. ધ્રૂજે. ધ્રૂજતો. ચંદ્ર. ચંદ્રમા. ઇંદ્રિયો. વસ્ત્ર. સ્ત્રી.

ચક્કર. નક્કર. ડુક્કર. લક્કડ. સજ્જડ. ખચ્ચર. બચ્ચું. વચ્ચે. સિક્કા. જક્કી. છુટ્ટાં. કટ્ટા. ટટ્ટુ. અત્તર. ઉત્તમ. પિત્તળ. વત્તા. સાલ્લા. અલ્લા. મિલ્લુ. કિલ્લા. ખુલ્લું. મુલ્લાં. પલ્લવ. મુદ્દલ. ગુસ્સો.

અન્ન. ખિન્ન. હુન્નર. જગન્નાથ. લટ્ઠ. છટ્ઠી. ભટ્ઠી. ચિઠ્ઠી. પત્થર. કત્થાઇ. વિદ્યા. વિદ્યાર્થી. ઉદ્યોગી. ચોકખાઈ. ગુચ્છો. કચ્છ. ઇચ્છા. વહ્યા. વહ્યો. ડાહ્યો. કહ્યું. રહ્યું. કહ્યાગરૂં. ભક્ત. ભક્તિ. જુક્તિ. યુક્તિ. દુશ્મન. લશ્કર.

પરીક્ષાના ડિકટેશનમાં આવનાર શબ્દો.

પરમેશ્વર. ભક્તિ. પૃથ્વી. બાંધ્યું. ચંદ્રમા. દયાળુ. હોશિયાર. વર્ણન. ભ્રમર. ફુટડા. ચંદ્ર. ધ્યાન. પત્ર. પંખેરૂં. ઋતુ. શ્રાવણ. વસ્ત્ર. તિથિઓ. અશાડ. વિખુટા. પિત્તળ. મિઠાઇ. પુષ્કળ. સુતરાઉ. દ્રાક્ષ. સિપાઇ. ફુદડી. કૂદતી. સજ્જડ. ડાહ્યો.

દીકરૂં. નિશાન. ઢગલા. અથડાયું. છુંદાઇ ભાગ્ય-
શાળી. વિદ્યા. શેઠાણી. વિચાર્યું. ચોટ્યું. ગધેડું.
પહોંચાડ્યો. હાડવૈદ. જરૂરી. હૂક. પિવાડતો. ઉપાય.
સાચવણ. ચાંદની. ઊંઘ્યા. સટકી. રિસાળ. મુદ્દત.
ભાંગ્યાંતૂટ્યાં. ઢોંગ. પાટલુન. હિંમત. છબ્બી. યત્ન.
ચગદાઇ. કિલ્લો. ચક્કર. ઘૂમી. રહ્યો. ઉઠાડ્યો.
ભૂલથાપ. દહ. છરી. અર્પ્યું. સ્વાદે. કુટુંબ. ધાન્ય.
અંગેઠી. ધોતલી. દોડ્યો. ફુટેલું પસ્તાયો.
ઢીંગલી. ઝૂંટવી. ખેંચતાણ. સહીઅરો. વિવાદ.
કજીઆ. કલેશ. દર્પણ. કૌશલ્યા. ગણકાર્યું. દશરથ.
બ્રાહ્મણ. વિદ્યાર્થી. મૂર્ખ. ધણિઆણી. ઈશ્વર.
લોહિઆળું. ભાંગીતૂટી. પસ્તાઈ. સ્ટેશન. સંદેશો.
સોંપ્યું. દુઃખ. હુંફાળું. ગોઠવણ. સિસોટી. મિનિટ.
હીંચકા. દોરડું. હિંચોળો. ઢીમણું. ઓઢ્યા. રૈયત.
નીમણુક. પૂછ્યું. દીલગીર. ઢેકાઢળીઆ. ચેકખું.
ગુમાવ્યું. શિખામણ. નિહાળ્યું. ખૂબસુરત. ભૂખ્યો.
શીંગડું. ખટખટાટ. ગભરાટ. બટ્ટી. પિઅર. તીર્થ.
ઉદેસીંગ. ચોરાચીંતો. લશ્કર. તરંગબુદ્ધિ. દુશ્મન.

ગુસ્સો. હમેશાં. ધ્રૂજતો. સ્ત્રી. અંગુઠીઆં. ધોબણ. મહિમા. સિંધુ. સરિતા. રળિઆમણી. સ્હોય. વનસ્પતિ. પલ્લવ. નાળિએર. વિશેષ. શિખંડ. પશ્ચિમ. દક્ષિણ. વસ્તુ. સ્લેટ. નિજથા. મુકુંદ. ફુટપટી. મુખ્ય. પગથીઉં. ટેબલ. ખુરસી. નિશાળ. ઈશ્વર. ફરમાન. અધિકારી. બંદોબસ્ત. ઢેડ. તલાટી. માસ્તર. ટપાલી. ગેરહાજર. દાકતર. ચોપાટ. લક્ષ્મણ. ટિકિટ. મિનિટ. નિર્ણય. જંતુ. છિદ્રો. તાંબાકુંડી. કથરોટ. સિક્કા. ટંકશાળ. ધાતુ. મેળવણી. ભિરોઈ. ચળકાટ. પાંદડી. સુગંધ. ધુપેલ. ઉપલાણ. સાદડી. ગુચ્છો. સળંગ. દેખરાં.. અથાણું. કૌવતવાળું. આળસુ. હાળપુણી. ધુમસી. ભિન્ન. સંતોષ. લટુ. ઉત્તર. ઉત્તમ. ઢાંકણું. અગિઆર. શિઆળવાં. તત્કાળ. ધુણી. રક્ષણ. હુન્નર. ઉદ્યોગી. ભિંજાતું. તણખલું. નીમકહલાલ. પ્રીતિ. ટક્રીઓ. કુહાવ. અડીઅલ. કહ્યાગરૂં. કાંડું. પેડુ. ઢીંચણ. ઈંદ્રિયો. ધમાકો. જ્ઞાન. સાહસ્રા. જાંબુડો. કલ્યાણ. ધ્રૂજે. ફલાનલ. દોશીવાણીઆ. ઢાંકણ. ભીંગડાં.

સમાપ્ત.

(ગુજરાતના ઇતિહાસની વાર્તારૂપી પ્રશ્નોત્તરમાળા ૬ આના.)

સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાના ભૂગોળ શિક્ષક માટે અભિપ્રાયો.

રા. બા. કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રિવેદી બી. એ. પ્રે રા. ટ્રે. કોલેજના માજિ પ્રિન્સિપાલ સાહેબ.

પોતાના તા. ૨૨-૨-૧૫ ના પત્રમાં લખે છે કેઃ- "તમોએ મોકલેલુ" સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક" નામનું પુસ્તક જોઇ ગયો છું સુરત શહેરની ભૂગોળ શિખવવામાં શિક્ષકોને તે ઉપયોગી થઇ પડશે."

રા. રા. ચુનીલાલ ઘેલાભાઇ શાહ.

સાર્વજનિક હાઇસ્કૂલના હેડમાસ્તર સાહેબ પોતાના પત્રમાં લખે છે કેઃ "તમારી ભૂગોળની ચોપડી (સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક)માં શહેરની જાણવાજોગ વિગતો અને સ્થળોનો સારો સંગ્રહ કરવામાં આવ્યો છે. પરીક્ષા વખતે તમારી ચોપડી વિદ્યાર્થીઓને ઘણી ઉપયોગી થઇ પડશે."